

სწავლების მეთოდოლოგია Methodic of Teaching

გერმანული, როგორც უცხო ენა და ინკლუზიური განათლება საქართველოში: თეორიული მოლოდინები და პრაქტიკული რეალობა

მირანდა გობიანი

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ელ.ფოსტა: miranda.gobiani@atsu.edu.ge

<https://doi.org/10.52340/lac.2025.35.24>

SJIF 2026: 8.679

სტატიაში გაანალიზებულია საქართველოში გერმანული ენის (DaF) სწავლების პროცესში არსებული ნაპრალი თეორიულ დიდაქტიკურ მოდელებსა და პრაქტიკულ რეალობას შორის. ნაშრომი ეყრდნობა 49 მოქმედი პედაგოგის გამოკითხვის შედეგებს და მიმოიხილავს სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე (სსსმ) მოსწავლეთა წინაშე არსებულ კოგნიტურ, ემოციურ და ენობრივ ბარიერებს.

სტატია ასკვნის, რომ საქართველოში ინკლუზიური განათლება DaF-კონტექსტში მეტწილად მასწავლებელთა ინდივიდუალურ ენთუზიაზმზეა დამოკიდებული. ავტორი ხაზს უსვამს სწავლების პროცესის პროფესიონალიზაციის, სპეციალიზებული ციფრული რესურსების შექმნისა და საგნობრივი (დიფერენცირებული) ტრენინგების აუცილებლობას, რათა რეალური მიდგომები ჩაანაცვლოს სისტემურმა, პროაქტიულმა სტრატეგიებმა.

საკვანძო სიტყვები: ინკლუზიური განათლება, DaF (გერმანული როგორც უცხო ენა), დიფერენცირება, სსსმ მოსწავლეები, პედაგოგიური პრაქტიკა საქართველოში.

1. შესავალი

თანამედროვე საგანმანათლებლო პარადიგმაში ინკლუზია განიხილება არა როგორც ცალკეული ჯგუფების ინტეგრაცია, არამედ როგორც სისტემური რეფორმა, რომელიც ორიენტირებულია სწავლის თანაბარი შესაძლებლობების შექმნაზე ყველა მოსწავლის-თვის. საქართველოში, სადაც ინკლუზიური განათლება 2006 წლიდან პრიორიტეტულ მიმართულებად გამოცხადდა, მნიშვნელობას იძენს უცხოური ენების, კერძოდ, გერმანული ენის (DaF) სწავლება სსსმ მოსწავლეებისთვის. ჩვენი მიზანია გაანალიზდეს ნაპრალი თეორიულ დიდაქტიკურ მოთხოვნებსა და იმ რეალურ გამოწვევებს შორის, რომლებსაც ქართველი პედაგოგები ყოველდღიურ პრაქტიკაში აწყდებიან.

მიუხედავად იმისა, რომ საერთაშორისო დოკუმენტები (სალამანკას დეკლარაცია, UN-BRK) და საქართველოს ეროვნული სასწავლო გეგმა ქმნის მყარ სამართლებრივ პლატფორმას

ინკლუზიისთვის, პრაქტიკული განხორციელების პროცესი ხშირად ბუნდოვანი რჩება. დასაბუთებული დიდაქტიკური მოთხოვნები – როგორცაა ინდივიდუალური სასწავლო გეგმების მორგება DaF-სწავლების სპეციფიკაზე – მასწავლებლებსგან მოითხოვს არა მხოლოდ მაღალ კომპეტენციას, არამედ შესაბამის რესურსულ ბაზასაც.

აქედან გამომდინარე, მნიშვნელოვანია დადგინდეს: რამდენად შეესაბამება თეორიულად დეკლარირებული საჭიროებები საქართველოს რეალურ სასკოლო პრაქტიკას?

2. სსსმ მოსწავლეთა საჭიროებები

გერმანული ენის ათვისების თანამდევი ენობრივი და ემოციური ბარიერების თეორიული ანალიზის საფუძველზე გამოიკვეთა შემდეგი საკვანძო ასპექტები -იხ. Russo 2023: 179-183].

1) ენობრივი და კოგნიტური სირთულეები

სსსმ მოსწავლეებისთვის გერმანული ენის მორფოლოგიური სტრუქტურა (ბრუნება, სქესი, ზმნის უღლება) ხშირად დაუძლეველ ბარიერად იქცევა. ფონოლოგიური დეფიციტი (ბგერების გარჩევა და არტიკულაცია) პირდაპირ აისახება კითხვისა და წერის უნარებზე. განსაკუთრებით პრობლემურია ლექსიკის ათვისება, რაც მოითხოვს ხანგრძლივ მეხსიერებაზე ორიენტირებულ სპეციფიკურ სტრატეგიებს.

2) ემოციური და სოციალური განზომილება

თეორიულ ჩარჩოში მნიშვნელოვანი ადგილი დაეთმო "უცხოური ენის შფოთვისას". მოსწავლეები, რომელთაც აქვთ სწავლის სირთულეები, ხშირად განიცდიან დაბალ თვითშეფასებას, რაც იწვევს კომუნიკაციურ ბლოკირებას. ინკლუზიური დიდაქტიკა მოითხოვს გარემოს შექმნას, სადაც შეცდომა აღქმულია როგორც სწავლის ბუნებრივი ეტაპი და არა მარცხი.

3) დიდაქტიკური მიდგომები.

თეორიულად დასაბუთდა, რომ ეფექტური ინკლუზიისთვის აუცილებელია **შიდა დიფერენცირება**, რაც გულისხმობს დავალებების მორგებას მოსწავლის ინდივიდუალურ ტემპსა და ინტერესებზე. მულტიმენსორული სწავლება (ხედვა, მოსმენა, შეხება) და ციფრული დამხმარე საშუალებები (App-ები, აუდიოწიგნები) დასახელდა სწავლების წარმატების გარანტად.

3. ემპირიული კვლევის მეთოდოლოგია და ანალიზი

იმისათვის, რომ შეგვემოწმებინა თეორიული მოდელების სიცოცხლისუნარიანობა, ჩატარდა კვლევა, რომელშიც მონაწილეობა მიიღო **49-მა მოქმედმა პედაგოგმა**. უმრავლესობა (56,4%) დასაქმებულია საჯარო სკოლებში. განსაკუთრებით აღსანიშნავია, რომ რესპონდენტთა ნახევარზე მეტს (51,3%) აქვს 15 წელზე მეტი პედაგოგიური გამოცდილება, რაც მონაცემებს მაღალ ვალიდობას ანიჭებს. მიუხედავად იმისა, რომ 61,5%-ს გავლილი აქვს ტრენინგი ინკლუზიურ პედაგოგიაში, ამჟამად მხოლოდ 48,7% მუშაობს სსსმ მოსწავლეებთან. ეს მიუთითებს დისკრეპანსაზე თეორიულ მომზადებასა და პრაქტიკულ გამოყენებას შორის. კვლევა ფოკუსირებული იყო მასწავლებელთა დამოკიდებულებებზე, გამოყენებულ მეთოდებსა და სისტემურ ბარიერებზე.

კვლევის შედეგების ანალიზით შესაძლებელი გახდა შემდეგი დასკვნების გაკეთება:

ა) პედაგოგიური დამოკიდებულება

კვლევამ აჩვენა, რომ მასწავლებელთა 53,8% პოზიტიურად აფასებს ინკლუზიას, თუმცა არსებობს ფარული შიშები. პედაგოგთა ნაწილი შფოთავს, რომ სსსმ მოსწავლის საჭიროებებზე ფოკუსირებამ შესაძლოა შეაფერხოს აკადემიური პროგრესი დანარჩენი კლასისთვის. ეს მიუთითებს იმაზე, რომ მასწავლებლებს სჭირდებათ მეტი მხარდაჭერა კლასის მართვის სტრატეგიებში.

ბ) დიდაქტიკური პრაქტიკა და "თვითნაკეთი დიდაქტიკა"

ღია პასუხების ანალიზმა გამოავლინა, რომ მასწავლებლები მიმართავენ კრეატიულ, თუმცა ხშირად ინტუიციურ დიფერენცირებას:

- **ტექსტის სეგმენტირება:** რთული ტექსტების დაყოფა მცირე ერთეულებად და მათი ვიზუალიზაცია.
- **როლური თამაშები:** ენობრივი ბარიერების მოსახსნელად მასწავლებლები იყენებენ თამაშის ელემენტებს, რაც თეორიულადაც გამართლებულია შფოთვის შესამცირებლად.
- **ვიზუალური მხარდაჭერა:** სურათ-ხატები, ფერადი კოდირება და პიქტოგრამები დასახელდა ყველაზე ეფექტურ ინსტრუმენტებად.

გ) სისტემური ბარიერები და რესურსული პრობლემა.

კვლევის ყველაზე კრიტიკული ნაწილი ეხება რესურსების ნაკლებობას. მასწავლებელთა მხოლოდ **10,5%** მიიჩნევს, რომ არსებული DaF-სახელმძღვანელოები იძლევა დიფერენცირების საშუალებას.

- **მატერიალური მხარე:** მასწავლებლები აღნიშნავენ, რომ დამატებითი რესურსების შექმნა მათგან მოითხოვს დიდ დროს და ხშირად პირად ფინანსურ ხარჯებს.
- **დროის დეფიციტი:** ინდივიდუალური მასალების მომზადება 45-წუთიანი გაკვეთილისთვის ხშირად არაპროპორციულ შრომას მოითხოვს.

მასწავლებელთა გამოკითხვის შედეგად მიღებული დასკვნები ბარიერებისა და მათი გადაჭრის სტრატეგიების შესახებ, სქემის სახით, შეიძლება ასე ჩამოყალიბდეს:

სქემა: ბარიერების იერარქია და სტრატეგიები ინკლუზიურ DaF-სწავლებაში

ბარიერები	მასწავლებლის სტრატეგიები
რესურსების ნაკლებობა (47,2%): დიფერენცირებული სახელმძღვანელოების არარსებობა.	ვიზუალიზაცია: ბარათების, პიქტოგრამებისა და ფერადი კოდების გამოყენება.
დროის დეფიციტი (22,2%): მასალების ხელით შექმნის დიდი დროითი ხარჯი.	სეგმენტირება: რთული ტექსტების დაშლა მცირე შინაარსობრივ ერთეულებად.
დიდი კლასები: სირთულე ინდივიდსა და ჯგუფს შორის ბალანსის დაცვაში.	გამიფიკაცია: როლური თამაშები მეტყველების შიშის შესამცირებლად.
მეთოდური გაურკვეველობა: ზოგადი ინკლუზიის ტრენინგები დარგობრივი სპეციფიკის გარეშე.	ზეპირობის პრიმატი: აქცენტი ზეპირ კომპეტენციაზე წერის ბარიერის გვერდის ავლით.

4. თეორიისა და პრაქტიკის სინთეზი

შედარებითი ანალიზი გვაძლევს საშუალებას ჩამოვყალიბოთ შემდეგი დასკვნა: თეორიული მოთხოვნები და პრაქტიკული რეალობა ერთმანეთს სცილდება. სქემატურად ეს ასე გამოიყურება:

კატეგორია	თეორიული მოლოდინი	პრაქტიკული რეალობა
მიდგომა	სისტემური დიფერენცირება (სტანდარტზე დაფუძნებული მეთოდოლოგია)	ინტეგრირებული, "თვითნაკეთი" მეთოდები (გამოცდილებით მიღებული გზები)
რესურსები	მზა ციფრული რესურსები (ხელმისაწვდომი ბაზები და პლატფორმები)	მასწავლებლის მიერ ხელით შექმნილი მასალები (ინდივიდუალური ენთუზიაზმი)
მხარდაჭერა	მულტიდისციპლინური გუნდი (კოლეგიალური თანამშრომლობა)	მასწავლებლის მართობა პრობლემის წინაშე (ინდივიდუალური პასუხისმგებლობა)

ეს სქემა ნათლად აჩვენებს, რომ სისტემურობას ხშირად ანაცვლებს იმპროვიზაცია, ტექნოლოგიურ მხარდაჭერას მექანიკური შრომა, გუნდურობას კი პერსონალური ბრძოლა გამოწვევებთან.

მასწავლებლის სტრატეგიები დღეს არის რეაქტიული (პასუხი პრობლემაზე) და არა პროაქტიული (სისტემის მიერ დაგეგმილი).

5. დასკვნა და სამომავლო პერსპექტივები

ინკლუზიური განათლება DaF-კონტექსტში მოითხოვს სასწავლო პროცესების ფუნდამენტურ გადაზრებას. ენობრივი სირთულეების კვლევა ხაზს უსვამს ინდივიდუალური საგანმანათლებლო დაგეგმარების აუცილებლობას, რაც საქართველოში 2006 წლიდან საკანონმდებლო დონეზე გამყარებული. მომავალი ინკლუზიური DaF-სწავლებისთვის საქართველოში გამოიკვეთა სამი ცენტრალური სამოქმედო სფერო:

1. პროფესიონალიზაცია: მულტიპროფესიული გუნდების მუშაობა სტრუქტურულად უნდა დამკვიდრდეს.
2. რესურსების მართვა: ციფრული მისაწვდომობის გაზრდა და ჯგუფების შემცირება ხარისხიანი სწავლების წინაპირობაა.
3. საზოგადოებრივი ცვლილება: ცნობიერების ამაღლება აუცილებელია ინკლუზიური მოდელების მისაღებად.

ინკლუზია DaF-გაკვეთილებზე საქართველოში ჯერ კიდევ ჩამოყალიბების პროცესშია. კვლევამ აჩვენა, რომ მასწავლებელთა მორალური მზაობა მაღალია, თუმცა მეთოდური და რესურსული ბაზა მინიმალური.

სამომავლოდ აუცილებელია:

1. **სპეციალიზებული რესურს-ცენტრის შექმნა:** სადაც მასწავლებლები შეძლებენ მზა, ადაპტირებული DaF-მასალების მოძიებას.
2. **საგნობრივი ტრენინგები:** აქცენტი უნდა გაკეთდეს არა ზოგად ინკლუზიაზე, არამედ გერმანული ენის გრამატიკისა და ფონეტიკის დიფერენცირებულ სწავლებაზე.
3. **ინსტიტუციური გარანტიები:** კლასში მოსწავლეთა რაოდენობის შემცირება და მასწავლებლისთვის მოსამზადებელი დროის ოფიციალური აღიარება.

საბოლოოდ, ინკლუზია არის არა დასრულებული მდგომარეობა, არამედ დიდაქტიკური პოზიცია, ეს მასწავლებლის არაა მხოლოდ პროფესიულ ცოდნა, არამედ ფუნდამენტური დამოკიდებულება და ეთიკური პოზიცია სასწავლო პროცესის, მოსწავლისა და საკუთარი თავის მიმართ, რომელიც მოითხოვს მუდმივ განვითარებასა და მხარდაჭერას სახელმწიფოს მხრიდან.

ლიტერატურა:

- Hochstadt, C., & Olsen, R. (Hrsg.) (2019). *Handbuch Deutschunterricht und Inklusion*. Weinheim: Beltz Verlag.
- Russo, E. (2023). *DaF-/DaZ-Unterricht im italienischen Schulsystem: Theorie und Praxis*.
- UNICEF Georgia (2024). *UNICEF GEORGIA RESULTS IN 2024*. Tbilisi.
<https://www.unicef.org/georgia/media/9461/file/UNICEF%20Georgia%20results%20in%202024.pdf.pdf>
 (Aufgerufen 05.04.2026)
- UNESCO (2017). *A Guide for Ensuring Inclusion and Equity in Education*.
<https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=3839719>
- ინკლუზიური განათლება საპილოტე საჯარო სკოლებში. მონიტორინგის ანგარიში (2019).
<https://www.ombudsman.ge/res/docs/2019061419175345379.pdf>

Miranda Gobiani

Akaki Tsereteli State University

e-mail: miranda.gobiani@atsu.edu.ge<https://doi.org/10.52340/lac.2025.35.24>**SJIF 2026: 8.679**

German as a foreign language and Inclusive Education in Georgia: Theoretical Expectations and Practical Reality

Abstract

This article analyzes the gap between theoretical didactic models and practical reality in the process of teaching German as a Foreign Language (DaF) in Georgia. Drawing on a survey conducted among 49 active educators, the paper explores the cognitive, emotional, and linguistic barriers faced by students with Special Educational Needs (SEN). The study concludes that inclusive education within the DaF context in Georgia relies heavily on the individual enthusiasm of teachers. The author emphasizes the urgent need for the professionalization of the teaching process, the development of specialized digital resources, and subject-specific (differentiated) training to replace reactive approaches with systemic, proactive strategies.

Keywords: Inclusive education, DaF (German as a Foreign Language), Differentiation, SEN students, Pedagogical practice in Georgia.

რეცენზენტი: პროფესორი ლაურა ჩერნოვატი